

Växter

I HÄLSINGLAND OCH GÄSTRIKLAND

Nr 1 2017 Årg. 35

Växter i Hälsingland och Gästrikland (VÄX) ges ut av Gävleborgs Botaniska Sällskap (GÄBS), lokalförening av Svenska Botaniska Föreningen (SBF). VÄX kommer ut med tre nummer per år, varav ett är medlemsmatrikeln.

Medlemskap

Du blir medlem i GÄBS och får vår tidning VÄX genom att betala in årsavgift 150 kr till föreningens bankgiro nr **797-3886**. För familjemedlemskap är årsavgiften 25 kr per tillkommande familjemedlem (inkluderar ej tidning).

I årsavgift till GÄBS ingår medlemskap i SBF. Önskas även prenumeration på SBF:s tidskrifter, Svensk Botanisk Tidskrift (SBT) och Vilda Växter, betalas avgift 340 kr direkt på SBF:s webbplats: <http://svenskbotanik.se>

Adressändringar och medlemsregistrering i GÄBS; Birgitta, birgitta@particleoptics.se, 0271 100 51.

Redaktion/bidrag

Bidrag i alla former till kommande nummer av VÄX, liksom önskemål och idéer, mottages tacksamt av redaktionen: Jens Hansen jens@dharmacafe.se, 0703 63 61 57, Lena Westberg, lena.m.westberg@gmail.com, 0705 28 32 20.

Manusstopp för nästa nummer: 8 januari 2018.

GÄBS styrelse 2017

Ordförande	Vakant
Vice ordförande	Maj Johansson, Ramsjö, maj.joh@telia.com , 0651-930 21
Sekreterare	Björn Wannberg, Alfta, bjorn@particleoptics.se , 0271-100 51
Kassör	Birgitta Wannberg, Alfta, birgitta@particleoptics.se , 0271-100 51
Ledamot	Pär Hedwall, Söderala-Berga 607, 826 92 Söderala, 0702 87 96 56
Ledamot	Magnus Bergström, Rimbo, snjuftjutis@gmail.com , 0702 09 42 00
Ledamot	Stefan Olander, Viksjöfors, skalensfabod@gmail.com , 0705 69 26 90
Ledamot	Alf Pallin, Söderhamn, alf.pallin@soderhamn.com , 0702 47 44 20
Suppleant	Gunnar Andersson, Söderhamn, gunnar.andersson@soderhamn.com , 0706 51 40 17
Suppleant	Ulf Svahn, Gävle, ulfsvahn@hotmail.com , 0702 21 07 55

Valberedning

Enar Sahlin (sammanställande), enar.sahlin@telia.com, 0706 60 49 19

Peter Ståhl, peter.b.stahl@gmail.com, 0730 24 20 43

Magnus Andersson, magnus.andersson@foran.se, 0706 58 37 56

Gävleborgs Botaniska Sällskap (GÄBS) bildades i Gävle den 7 februari 1982. Sällskapets syften är:

1. att sammanföra människor, som är intresserade av botanik i allmänhet eller någon av botanikens många specialgrenar, och verka för spridandet av kunskaper inom dessa områden
2. att utforska floran i Gävleborgs län
3. att verka för skydd och vård av hotade växter och växtsamhällen i länet

GÄBS har 244 medlemmar och 21 familjemedlemmar (2017). För mer information om GÄBS: <http://gavleborgsbotaniskasallskap.se>

Det går även att följa oss i Facebook-gruppen "Gävleborgs Botaniska Sällskap"

Omslagsbild: Myskmåra. Foto: Anders Delin

Till minne av Anders Delin

Anders Delin. Foto: Marika Delin

Grundaren av Gävleborgs Botaniska Sällskap, Anders Delin, är död. Han blev 81 år och somnade in lugnt och fridfullt 23:e augusti 2017.

Anders har varit den drivande kraften i föreningen sedan dess bildande och vi vill uppmärksamma detta med att tillägna detta nummer av VÄX till honom. Dels genom personliga minnen, men framförallt genom att visa hans mycket omfattande arbete och engagemang i botaniken.

Han bedrev också ett ovärderligt arbete inom naturvården, han stod bak om ett antal reservatsbildanden och var en viktig opinionsbildare för att bevara orörd natur och hotade arter.

Jens Hansen
För redaktionen

Varför blev myskmåra VÄX logga?

Många undrar säkert varför Anders valde en så otillgänglig och för ordinarie folk så okänd art till att representera Hälsinglands Flora på framsidan av VÄX.

Här är en förklaring med hans egna ord från en intervju av Joacim Lindwall från 1991:

"En annan späd varelse från skogens dunkel har länge figurerat i Gävleborgs Botaniska Sällskaps korrespondens, nämligen **muskmåran**, *Galium triflorum*. Den finns rikligt i denna bergbrant i Vålsjö i Järvsö ... ett par hundra meter söder om kvarnfallet på typisk lokal: på och mellan mosstäckta block i bergroten, skyld av ganska tät skog ... Den är elegant i formen och alltid fräscht grön i bladverket, samt doftar gott av kumarin när bladen krossas. Den hör dessutom till den naturtyp som vi har så mycket av i Hälsingland och nordvästra Gästrikland: barrskog i en böljande bergig terräng, och försvarar mycket väl sin plats som föreningens signum."

För att hedra myskmåran och Anders har vi valt att låta hans egen bild av växten pryda framsidan i detta nummer.

Jens Hansen

Hjälp oss bevara rödlistade arter - bli floraväktare

Floraväkteri innebär att vi besöker lokaler för rödlistade arter och inventerar hur många exemplar som finns. Rapportering sker via regionala kontaktpersoner som sammanställer och registrerar inventeringsresultaten årligen i Artportalen. Intervallen mellan besök på varje växtplats varierar beroende på grad och typ av hot mot respektive art och växtplats liksom på hur många tillgängliga botanister det finns.

Vi vill gärna ha kontakt med fler som har lust att bli floraväktare i Gästrikland och Hälsingland. Det behövs inte omfattande botanikkunskaper. Vi lär dig hur arten ser ut och visar dig var den växer.

Är du intresserad av att hjälpa till, kontakta Peter Ståhl, floraväkterisamordnare för Gävleborgs län, genom e-post: peter.b.stahl@gmail.com eller per telefon: 0730 24 20 43.

Tal av Thomas Tidholm vid Hylströmmen

Anders, Anders, var är du nu? Vi står här och ser oss om efter dig.

Vad är det som händer när en människa dör. Han var ju här, vi såg honom lika bra som vi nu kan se varandra. Han såg något på marken eller på ett träd pekade och berättade. Men tiden tog ett steg, ett enda litet steg, och plötsligt är han inte här längre, och även om döden är något av det mest naturliga som finns, är det inte riktigt möjligt att förstå det.

Tiden är mycket tråkig på det viset, den gör aldrig något oväntat, den viker inte av, den stannar inte upp och ser sig omkring, tittar på en blomma, vilar lite i mossan på ett vackert ställe. Tiden äger all tid och delar inte med sig. Tiden tar sina steg, och förändrar så allt annat. Tiden tar och tar av vad vi har, och kanske ger den också något, men det vi ser är att den tar, och nu har den tagit Anders ifrån oss.

Många av oss träffade honom, kanske just på en sån här plats, och tänkte då på just hur levande han var. Ja som en skog var han, en bäck som letar sig väg genom mossan, som en gammal klok torr-raka var han. Som vinden genom en aspdunge, som en myr där sångsvanar bor, en björkskog full av vitsippor, gropen under en rotstälpa där skogsfågeln hämtar grus för krävan och flyger bort. Som en gammal enbuske som står där den står hur mycket det än blåser. En sådan var han. Som den mörka granskogen, och som en lavskrika som ljudlöst dyker

upp där och säger ett vänligt sanningens ord. Där gick han som den älg han var, som ett rå, som en som ser och bevakar och beskyddar. Så var han. Anders.

Men tiden tog sitt steg, och Anders är inte med oss här, men själen finns för oss alla att ta hand om, på det sätt vi kan och så länge vi kan. Själen är förstås bara ett ord, som många kanske tvekar att använda, men jag tycker ändå ett användbart ord. Själen är ju på sätt och vis det som är människan, den gör så att kroppen lever och blir en människa, men när kroppen dör måste andra hjälpa den hemlösa själen och alla de tankar som förr rymdes i den men nu blivit liksom hemlösa att leva vidare.

Att det verkligen finns själar bevisas varje gång en människa ser en annan, och verkligen ser att det är någon där. På samma sätt har vi också sett skogar som lever och sett att där också finns en själ, någonting som lyser, lever bortom det som lever, eller om det är tusen själar, vi har ändå insett att vi särskilt i denna tid måste ta hand om även dem och se till att de får leva vidare. Det var också vad Anders mest av allt ville och arbetade för

Ja vi har sett döda skogar också och önskar att vi kunde hjälpa dem att ha sett komma till liv igen. För att vi på något sätt har detta uppdrag. Förfäras ej du lilla hop, motståndarna är mäktiga. Men

Hylströmmen. Foto: Anders Delin

de kan inte ha sett det vi har sett, och inte förstått vad vi har förstått, och de har dessutom fel i allt de tror att de har förstått.

Allt detta är sådant som Anders ofta hade anledning att tänka på. Hur kan man inte se? Eller omvänt, hur kan man alls se naturen och komma att tänka på pengar? Den liknar ju inte alls pengar. Ja det är en stor gåta. Men nog om det, här och nu.

Själv såg han sådant som få andra kan se, och ibland var det så smått att han måste ta det med sig hem och titta på det i sitt mikroskop. Där öppnade sig en annan värld, lika svindlande rik och mångfaldig som den vi ser med blotta ögat. Han tog bilder av den, för han ville gärna visa oss den. Men han var alltid saklig. Han sa aldrig för mycket. När jag tänker på honom ser jag en man med en hemlighet, han tänkte liksom inåt också. Kanske är hemlighet fel ord, kanske var det bara något han tyckte att man inte behövde tala om. Han hade en speciell glimt i ögat och kunde oväntat bryta ut i ett ganska lössläppt skratt om man sa någonting dumt.

Eftersom det här är en minnesstund kan jag berätta om ett samtal vi hade när

vi gick vid Ensjölokarna en gång. Det var en så vacker dag. Jag ville då säga att skönhet har betydelse, för när man ser något vackert i naturen är det i sig ett tecken på att detta är unikt och värt att bevara. Och Anders lyssnade men visade mig sedan lunglav och doftticka. Han såg till strukturen, sambanden, och det räckte. Där fanns alltsammans, åtminstone var det tillräckligt. För det intressanta för en människa är att se och förstå hur allt hänger ihop. Resten finns i betraktarens öga, eller i ljuset över skogen. Vill man se ett mirakel finns det där ändå. Ungefär så. Men jag tror nog att vi förstod varann någonstans. Och precis som vi alla saknar jag honom väldigt mycket. Just det är det svåraste att sätta ord på.

Nu är vi här, på en plats som betydde något särskilt för honom. Och strax ska vi gå ner till Hylströmmen och gå in i dånet från forsen som han en gång var med och räddade undan kraftbolagen. Dit går vi för att, enligt hans egen önskan, överlämna till forsen en lock av hans hår. Låt oss stå tysta en minut och sedan gå.

Thomas Tidholm 2017-10-09

Hälsinglands kärlväxtflora – att fullfölja Anders Delins livsverk.

Björn Wannberg, Arnold Larsson

Ett genomgående inslag i minnesrunorna över Anders Delin har varit sorgen över att han inte fick se Hälsinglands Flora i färdigt skick. I detta kan man möjligen också ana en viss oro för arbetets framtid utan hans drivande kraft.

I VÅX 2/2015 gav vi tillsammans med Anders en försiktigt optimistisk lägesrapport för floran. Nu kan vi konstatera att både försiktigheten och optimismen var motiverade. Försiktigheten såtillvida att det alltid dyker upp tusen och en detaljer under vägen som man inte tänkt på, och som tar mer tid att hantera än man kunde tro. Optimismen var ändå befogad, eftersom vi i det stora hela var på rätt väg med vårt arbete. Lyckligtvis räckte Anders krafter också till för att vi tillsammans skulle få till ett material som i allt väsentligt var en färdig flora. In i det sista bidrog han också med synpunkter och förslag i allt från florans innehåll och yttre utformning till lansering och marknadsföring.

Ett stort lyft för arbetet kom tidigt på hösten 2015, när vi genom Enar Sahlins förmedling kunde engagera Evastina Blomgren för layoutarbetet. Evastinas kombination av botanisk sakkunskap med erfarenhet av layout var väl dokumenterad framför allt i form av Bohusläns flora. Hennes insatser för att hjälpa oss att få fason på våra spretiga manuskript har gått långt utöver vad som kan betraktas som vanligt layoutarbete. Efter åtskilliga turer med omarbetningar

fanns därigenom en komplett layout av florans första del, som nu kallas *Natur och vegetation*, färdig för korrekturläsning under senhösten 2016. För detta har vi, förutom våra egna genomläsningar, engagerat Berit Berglund och Göran Dahlbäck, båda med färsk erfarenhet från arbetet med Gästriklands flora. Vi betraktar nu denna del som praktiskt taget färdig för tryckning.

När detta skrivs, i slutet av september 2017, har vi också fått manusen för alla artbeskrivningar färdiga, inklusive lokalförteckningar, utbredningskartor och urval av bilder, och Evastina har sedan i vintras arbetat med layout av denna del (*Arter*).

Ett ytterligare mycket viktigt steg för att få arbetet på fast mark kom när Thomas Karlsson på eget initiativ tog på sig den stora uppgiften att granska våra texter i artdelen. Hans noggranna genomgång av artbeskrivningarna har i hög grad bidragit till ökad stringens och räddat oss från onödiga misstag. Trots att kommentarerna och synpunkterna är många är det uppmuntrande att konstatera att de ändå bara berör en liten del av beskrivningarna. Thomas insats ger både stimulans och trygghet i det fortsatta arbetet.

Vi måste inse att korrekturläsningen även i fortsättningen kommer att kräva mycket arbete, inte minst när lokalförteckningarna med alla koordinater och mer eller mindre okända lokalnamn

Anders Delin. Foto: Ellinor Delin

skall granskas. Andra "små detaljer" som återstår är att redigera en mycket omfattande referenslista, att skapa ett artregister, diverse tabeller med Leg-koder och övergripande statistik, översiktskartor och slutligen att skriva ett introduktionskapitel till delen Arter där vi förklarar vår praxis i fråga om kart-symboler, koordinater, namnskick mm.

De 470 sidorna i delen *Natur och vegetation* består av 12 kapitel jämte ett förord, *Växtriket*, skrivet av Thomas Tidholm. I en kort *Inledning* beskriver vi de historiska och resursmässiga ramarna för arbetet, och de bakomliggande intressena till exempel i fråga om naturvård. Kapitlet *Metod* beskriver framför allt inventeringsmetoden men också vårt sätt att registrera resultaten, de kartor och koordinater som använts och diskuterar hur vi hanterat problem med artbestämning. Därefter följer ett kapitel om *Utforskningshistoria*, som framför allt innehåller biografiska notiser om personer som bidragit till kunskapen om Hälsinglands flora, från Olof Broman under 1700-talets första del till alltså aktiva botanister. I stället för de vanliga personporträtten har vi valt att illustrera detta kapitel med bilder på arter som en del av personerna beskrivit från Hälsingland. Kapitlen om *Geologi* och *Klimat* kan betraktas som tämligen konventionella beskrivningar av förhållandena i landskapet. Kapitlet *Ekologi* och *fysiologi* är mer omfattande. Några av kapitlets underrubriker kan ge en uppfattning om innehållet: Liv under jord (Mykorrhiza, Växter och markkemi, Aerenkym); Liv ovan jord (Vissnande och övervintring, Höstfärger, Vintergröna växter, Inverkan

av arv och miljö, Frosttålighet, Torktolerans, Blomningstid). Blomningstiderna leder till en presentation av Kalendern, med växtsäsongens perioder namngivna efter blomningstiderna för ett antal vanliga arter, från alarnas tid till ljungens tid, och på hösten lingonens samt lärkarnas och jolsterns tider.

Det följande kapitlet, *Vegetationsanalys*, avviker ganska kraftigt från vad man vanligen finner i landskapsfloror. Här försöker vi beskriva vår speciella tillämpning av den statistiska metod som kallas klusteranalys. Med utgångspunkt från att vi har tillgång till någorlunda fullständiga artlistor från ett stort antal lokaler sorterar vi dessa efter deras likhet i artfördelning med hjälp av ett ganska enkelt matematiskt uttryck. I detta kapitel diskuterar vi hur sorteringen påverkas av olika parametrar och som övergripande resultat visar vi hur lokalerna fördelas på ett antal grupper vilkas dominerande arter pekar på att de i stort sett motsvarar de fem olika vegetationstyper *Skog*, *Myr*, *Sötvatten* och *sötvattensstrand*, *Havsstrand* samt *Kulturmark*, som beskrivs i de fem kapitel som tillsammans utgör huvudparten (ungefär 340 sidor) av *Natur och vegetation*. Vart och ett av dessa fem kapitel består av två huvudavsnitt, där det första beskriver naturen och dess utveckling i olika partier av respektive vegetationstyp och de naturliga eller kulturbetingade faktorer som påverkat dem. I det andra huvudavsnittet beskrivs vegetationen i dessa olika partier. Där kan vi ofta göra jämförelser mellan vår subjektiva uppfattning om artsammansättningen och de resultat som kluster-

analysen ger på en mer finfördelad nivå. Mycket ofta finner vi att våra subjektiva frekvenslistor, typiskt baserade på några tiotal lokaler, stämmer förvånansvärt väl med artfördelningen i de statistiskt utsorterade lokalkluster som innehåller mångfaldigt fler lokaler.

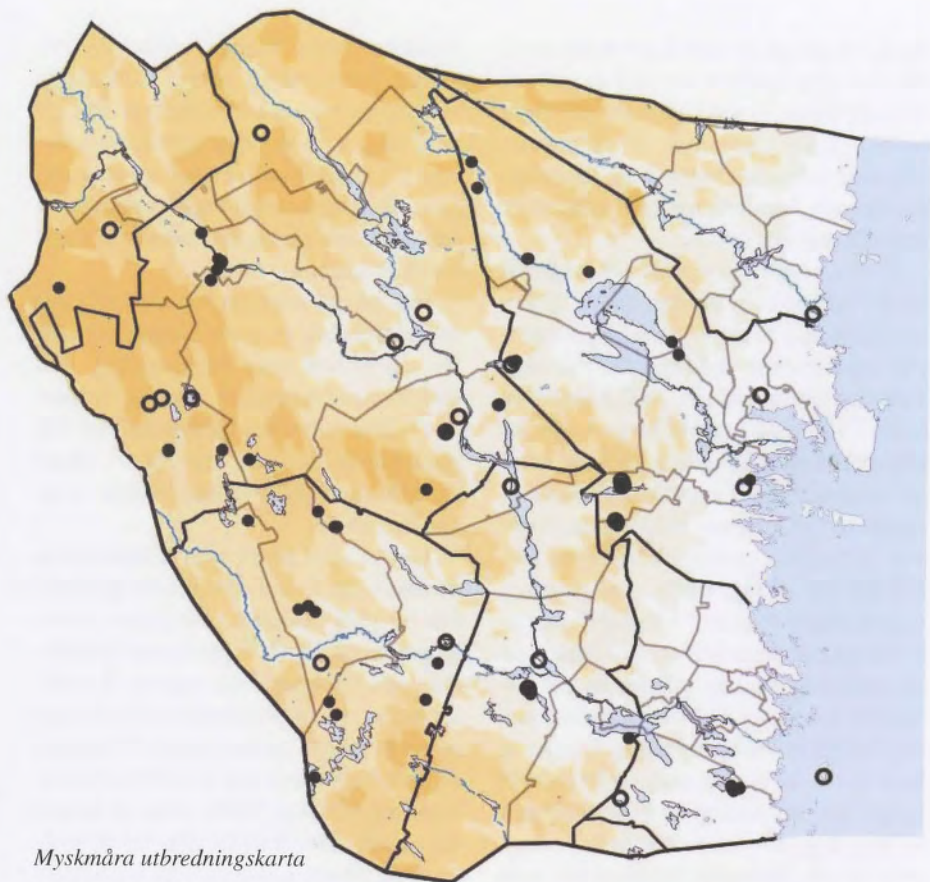
Delen *Arter* kommer till sidantal att bli någorlunda lik den första delen, möjligen något större. Arterna presenteras i systematisk ordning, det vill säga med familjerna ordnade enligt systemet LAPG III, med arterna inom varje familj sorterade i alfabetisk ordning efter de vetenskapliga namn som användes i Dyntaxa vid arbetets slutförande. Arter som vi bedömt som tillfälliga eller försvunna har vi lagt in på sina platser i systematiken med en i allmänhet mycket kortfattad beskrivning. Tillfälliga arter markeras med en mindre font. I allmänhet har vi dock kostat på även dessa en lokalförteckning, som ofta är mycket kort. Även för övriga arter varierar både längd och utformning av beskrivningarna betydligt. Avsikten med beskrivningarna är att förmedla information som inte är lätt tillgänglig i vanliga floror. Denna kan vara baserad på egna iakttagelser eller tydligt angivna referenser. De flesta beskrivningarna följer en viss mall, som ofta börjar med att beskriva fröspridning, etablering och gröningsbetingelser och växtens tidigaste utveckling. Utvecklingen under växtsäsongen och artens livscykel beskrivs i många fall, till exempel blomnings- och frösättningsstider, vissnande, övervintring och de första livstecknen på våren. Därefter beskrivs vanligen artens förekomst i olika miljöer, ofta med stöd av våra sta-

tistiska resultat. Många avvikelser från mallen förekommer, vanligen orsakade av brist på relevant information. För ett fåtal arter kan vi säga något om förekomst i äldre tider på basis av arkeologiska eller kvartärgeologiska resultat. I andra fall kan upptäcktshistorien vara av speciellt intresse.

För många arter ger vi också en eller ibland flera bilder. Även här har vi framför allt strävat efter att visa drag som inte framgår tydligt av vanliga "artporträtt". Det kan vara karakteristiska och särskiljande detaljer, utseendet i något särskilt utvecklingsstadium eller avvikande former.

För de allra flesta arter kompletteras beskrivningen med en utbredningskarta. För de allra vanligaste och jämnt fördelade arterna har vi funnit kartan överflödigt, och för arter med mycket få lokaler menar vi att en lokalförteckning ger bättre information än en karta. Ibland ger vi dock både karta och lokalförteckning. Gamla fynd (före 1980) visas på kartan för en del arter, framför allt om de indikerar en påtaglig ökning eller minskning av artens utbredningsområde.

Som exempel på utbredningskartans utseende visar vi på nästa sida kartor för ett par av Anders favoriter, sötgräs och myskmåra. Bakgrundskartan visar förutom de större sjöarna och vattendragen också de administrativa gränserna för nuvarande kommuner och församlingar sådana deras gränser var omkring 1990. Eftersom utbredningsmönstret för många arter är tydligt kopplat till höjden över havet visar vi också höjderna med fyra nyanser av brunt (över 100, 200, 300 och 400 m).

Myskmåra utbredningskarta

Anders uttalade under de sista åren ofta sitt starka förtroende för vår förmåga att föra arbetet med floran i hamn, och sin önskan att vi skulle stå som hans medförfattare. Vi skall göra vårt bästa för att motsvara detta förtroende.

*Björn Wannberg, Arnold Larsson
september 2017*

Sötgräs utbredningskarta

Han förevigar den hälsingska floran

Ljusdal 30 juli 2015. Text och bild Lovisa Hassner.

Idén om att sammanställa ett verk om Hälsinglands flora blev till en klar tanke för Anders Delin 1979. Sedan dess har han legat på knä i skog och mark, vandrat över stock och sten, inventerat, samlat och tagit många viktiga steg i det gedigna arbetet för att beskriva den hälsingska mångfalden av växtarter.

– Växterna har rätt, både etiskt och filosofiskt, att finnas. Inte bara på marken utan också i ord och i litteraturen, säger Anders Delin, ordförande i Gävleborgs botaniska sällskap.

Ett stenkast in i skogen vid sjön Orsmilen, inte långt från Järvsö, porlar bäckarna och runt omkring vibrerar skogen av liv. Just den här platsen är något unik, både i riket och i landskapet. Vid små utsprång i bäcken växer nämligen sötgräset.

– Den är väldigt ovanlig, vi kan hitta den i omkring 20 växtplatser i Hälsingland bara, och främst i den östra delen, berättar Anders Delin.

Mitt i den rika mångfalden och växtligheten i skogen urskiljer den pensionerade läkaren snabbt sötgräset från andra sorter. Det är med stort engagemang, många års erfarenhet och kunskap, och framför allt med ett stort hjärta i Hälsingland han berättar vidare om favoritväxten.

– Den har den egenheten att bladen inte vrider sig så att nederdelen hamnar

Sötgräs. Foto: Anders Delin

uppåt, på så sätt kan man känna igen den, säger Anders och rullar försiktigt ihop ett av sötgräsets blad mellan fingrarna. Det gör han för att visa varför gräset fått sitt namn. Sötgräset ger nämligen genast ifrån sig en söt doft som liknar bittermandel och kumarin.

– Det är en riktig huldreväxt. Precis som huldran karaktäriseras sötgräset av att vara blygt och folkskyggt. Vill man leta efter det ska man söka där det inte

Sötgräs. Foto: Anders Delin

finns andra gräs, den tycker inte om sällskap och trivs gärna vid utsprång och stenblock.

Anders Delin har ägnat mycket tid åt den här arten. Under 1970- och 1980-talen fanns den kanske endast på två eller tre växtplatser. Den mest kända och första fynduppgiften är från Hassela där den observerades redan under 1860-talet.

Inventeringsarbetet är klart och nu arbetar Anders Delin med korrekturläsningen för att förhoppningsvis kunna skicka in manus och bildmaterial till layout under hösten. När tanken tagit form 1971 började han leta folk som ville vara med och bidra för att sammanställa floran. På den tiden fanns inte någon botanisk verksamhet, men med hjälp av enskilda personer på olika platser i Hälsingland bildades snart en förening. Till-

sammans åkte de ut på inventeringsläger en till två gånger om året. Det fanns ett stort behov av inventering och föranningen började noga dokumentera och forera protokoll för varje plats.

– Vi har väldigt mycket material. Det är nog en halv miljon data med information om tidpunkt, en koordinat, platsnamn, namn på arter. Allt finns i en databas, berättar Anders.

– De största skillnaderna vi kan se inom landskapet är mellan öst och väst, det beror främst på höjden över havet, vilket påverkar växtzonerna. Sydliga växter finner vi mer österut, medan fjällväxter trivs bättre mot Ramsjö, Los och andra orter västerut.

Men Hälsingland har inte någon unik flora jämfört med andra landskap.

– Det är ganska självklart att flo-

Anders Delin. Foto: Lovisa Hassner

ran liknar den i grann-landskapen. Det unika med Hälsingland är skogarna, de blånande bergen och källorna vid foten av bergen, säger Anders, som så fort han fått en ledig stund, tillbringat tiden i Hälsinglands natur. Trots att han bor i Järbo utanför Sandviken är det här han har sitt hjärta.

– Det är mitt landskap, jag är hemmahörande här.

Under alla år som Anders engagerat sig i Hälsinglands flora, har han också sett förändringarna, som människan är orsaken till.

– Det är kulturlandskapet som har förändrats. Gamla öppna platser växer igen. Och den riktigt stora förändringen är att det inte längre finns lika mycket kor.

Betande djur har ett stort inflytande på landskapet, inte minst i vägkanter som förr alltid var hårdbetade.

– Jag kan inte tänka mig att det skulle vara så mycket lupiner i dag om man fortfarande hade djuren som betade, de är förmodligen väldigt goda.

En annan stor förändring som Anders märker är att gammelskogarna är borta.

– I dag är det nästan bara gammelskogar man hugger ned. Det är bedrövtligt för skogarna, säger han.

En annan mänsklig påverkan på naturen är utbyggnaden av älvarna, som haft lika stora effekter på floran, men på ett mer begränsat område längs med älvsträckor.

– Det är en helt ny, konstgjord miljö

som vi botaniker inte vill kalla stränder. Flera växter har gått tillbaka på sträckan mellan Järvsö kyrka och ut till havet, berättar Anders.

Hans intresse för natur och växter kom delvis från föräldrarna som ofta tog Anders med ut i skogen för att plocka bär och hjälpa till i trädgården. Intresset växte snabbt till ett stort engagemang och det centrala budskapet med floran är tydligt.

– Jobbet vi gör är allvarligt och hög-prioriterat. Utan klorofyll skulle ingen-ting existera, varken vi, djur eller växter.

Det skulle bara finnas svamp och bak-terier. Men många moderna människor har tappat viktiga värden och har inga begrepp om naturen i dag. Det är viktigt att förstå att de levande organismerna är här för att de utvecklats med tiden, de är nödvändiga för oss men också i sin egen kraft. Det är beklämmande att de här varelserna inte kan föra dagbok för att föra kunskapen vidare.

Lovisa Hassner, tidigare publicerad i Ljusdals Posten 30 juli 2015

Anders Delin. Foto: Lovisa Hassner

Gråe Jägarn och kampen mot Den stora Landsdraken

Jens Hansen, Järvsö

"Han är borta nu, Gudfadern Grå" - citat ur Den stora Vreden. Foto: Lovisa Hassner

När jag såg denna bild gick mina tankar tillbaka till 1980-talet till Folkteaterns uppsättning av Olof Högbergs Norrlandsepos, Den Stora Vreden. I föreställningen beskrevs bland mycket annat folkets kamp mot Den stora Landsdraken.

Den kraftfulla Gråe Jägarn är frontfiguren i denna kamp och har sina gudbarn som också tar upp kampen. Somliga lyckas väl i sitt uppdrag, andra inte lika bra utan förgiftas av Landsdrakens etter.

I slutscenen står folket och ser Gråa Jägarn försvinna och säger i korus: "Han är borta nu, Gudfadern Grå". Tystnaden, tomheten. Sedan börjar en kvinna

sjunga en hyllning till det som växer i form av en lingonblomma.

I dag står vi här och ser en kraftfull gestalt försvinna tillbaka till de skogar han älskade så högt och ägnade en stor del av sin livskraft till att försvara och bevara. Han var som en gudfader för många av oss med sin inspirerande kunskap, sin varma entusiasm och sitt smittande mot.

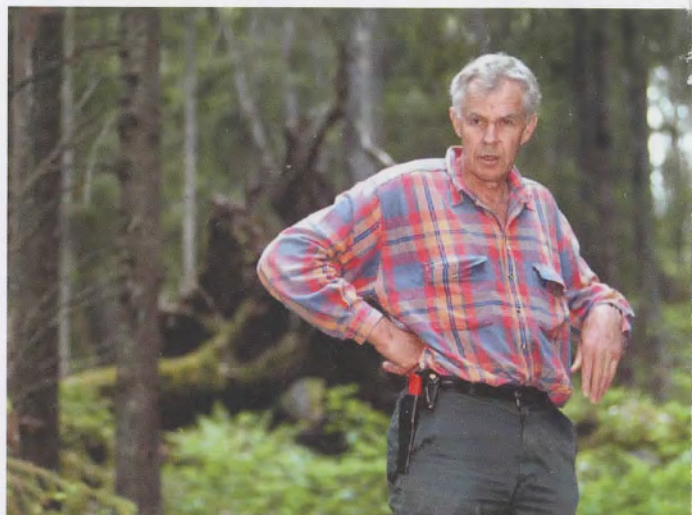
Vi står här och ser att han är borta. Tystnaden, tomheten. Men ekot av hans drömmar finns kvar. Så låt oss ta vårt ansvar och fortsätta kampen mot Den stora Landsdraken som fortfarande lurar runt Norrlands skogar.

På forskningsresa med legender

Andreas Öster

Jag träffade Anders Delin för första gången i mitt sökande efter skogsekologiskunskaper, till mitt intresse och jobb med naturvård. Jag hade hört att forskningsresan gav möjligheter att lära sig väldigt mycket. Efter ett varningens ord från min chef på Skogsstyrelsen åkte jag, min fru Cecilia och vår dotter Gro till Hassela 2011.

Väl på plats fick man välja snabb eller långsam grupp. Eftersom vi hade barn med oss valde vi långsam grupp som leddes av det fantastiska paret Lotta o Anders. De visade vägen in i skogen och efter en vecka kom vi ut ur samma skog men med helt nya ögon. Ögon känsligare för grönt och med ett nytt sökmönster. Anders o Lotta introducerade oss och många fler till skogsekologi och artkunskaper. De visade hur en kan identifiera kräsna arter i sällna miljöer och lärde oss att lyssna på dessa: vad var det som de vill berätta. Dessa arter har berättat de mest fantastiska sagor för oss och de berättar ofta om mycket skyddsvärda och snart utgångna miljöer. Lotta och Anders, ett så givmilt par som gett så mycket fina upplevelser och kunskaper till så många!

Anders Delin, Stora Bolleberget. Foto: Leif Larsson

I min värld kallas denna typ av personer för giganter eller legender och det är denna typ av personer en kan höra historier viskas om i vindarnas sus om en bara lyssnar riktigt, riktigt noga. Ungefär på samma sätt som en liten gul ärgnål faktiskt berättar: "Hej, om jag finns här så kanske min kompis smalskaftslaven också bor här och då är du faktiskt i en magisk miljö." Jag är väldigt tacksam för alla möten och samtal jag fick med Anders. Och den kunskap han visade mig.

Andreas Öster, Malung 2017

Bollnäsutställningen om Hälsinglands Flora

Berit Berglund

Bollnäsutställningen om Hälsinglands flora avslutades den 12 augusti 2017, efter fem veckors utställningstid. Vi var fyra personer som ansvarade för det hela: Björn och Birgitta Wannberg, Alfta, Göran Dahlbäck, Järbo och jag Berit Berglund, Gävle. Vi visste inte hur det skulle gå till så vi bildade en studiecirkel och lärde oss under tiden. "Learning by doing" sa vi ofta till varann antingen det krånglade eller flöt på. Vi blev engagerade av naturliga skäl så att säga; Björn är en av florans tre författare, Birgitta har ordnat många stormöten och hembygdskvällar i sina dar, och Göran och jag läser korrektur på Hälsinglands flora och har på så vis ett hum vad det handlar om. Studiecirkelns första 13 träffar gick åt till arbetet med utställningen och sommarmötet den 15 juli.

Från första början var det Anders Delin som blev sugen på att lansera Hälsinglands flora genom att han fick erbjudande från Bollnäs Museum om ett litet triangelformat utrymme med bildkanon i bortersta hörnet på andra våningen. Och sittbänkar fanns där - klädda i lysande röd linneväv från Växbo lin.

Därefter drömde jag om luftiga gardiner, blå som Hälsinglands berg. Birgitta drömde om en skål med mjukaste mossor och blommande linnea-rankor. Björn drömde om att bildvisningen skulle fungera på stora duken, och Göran drömde om att det inte skulle regna på flyttdagarna för det var han som var flyttkarl och hade bil med dragkrok. Det var mycket som skulle fraktas tur och retur Gävle-Bollnäs ty museet hade händerna fulla med sitt eget.

Vernissage lördag den 8 juli. Fina tavlor på väggarna av Jonas Lundin, Inga Hjolman och Peter Ståhl. Cider och melon, guldbricka och sammetsduk och salta pinnar. Bild- och korrekturvisning samt botanikprat och presentation av Del 1 av florans. Gästriklands flora fanns att köpa för 340 kr på plats

Berit Berglund om gardiner, blå som Hälsinglands berg. Foto: Ethel Delin

Sommarmöte lördag den 15 juli med 23 deltagare. Studieförbundets långbord i fönstersalen, Inga-Greta Anderssons stora sommarbuketter med brudborstar, stora blålockor och maffiga gräs, Birgittas bryggkaffe och smörgåstårter special som hon vet var hon ska skaffa. Anders i permobilen med sina anhöriga hann prata med oss och till oss om Hälsingefloran och dess framtid. Det var bekräftande och efterlängtat.

Långbordet i fönstersalen. Foto: Ethel Delin

Björn Wannberg tycker att bildvisningen fungerat. Foto: Inga-Greta Andersson

Inga-Greta Andersson sjunger Hälsingesången. Foto: Lena Westberg

Thomas Tidholm läser ur förordet. Foto: Inga-Greta Andersson

Alla deltagare hälsas härmed hjärtligt välkomna till sommarmötet. Det är så roligt att se Hälsingeflorans vänner, författare, familj och fotfolk samlade till detta rådslag. Varsågoda och låt oss väl smaka. Om en timme ska vi gå till Bollnäs Museum och se utställningen. Det var vad jag glömde att säga i början, men det verkade som om alla förstod det ändå.

Det var en så mäktig stämning, vi åt och drack, vi drack och åt och Thomas Tidholm läste en sida i förordet om växter och insekter. Jag pratade på till Björns bildvisning av de vackra vinjettsidorna i Del 1 av florans. Och sedan, tamejsjutton, sjöng Inga-Greta Hälsingesången för oss. I den texten nämns alla naturmiljöer utom myren. Därefter drog vi till museet hela flocken, och Anders fick åka i den ena varuhissen efter den andra.

Få dieselstölders anmäls till polisen

Större av stöld och verktyg i ett stort problem för många maskinrentörer och smittat stora konserter och bränsle och maskiner. Och många har inte tillräckligt med pengar för att köpa nya maskiner. Enligt branschorganisationen Maskinrentörerna.

Vilda växter

Hälsinglands vilda växter tog 35 år att dokumentera

Denise Lindberg från Tidningen Ljusnan kom den 18 juli. Helsida och förstasida 25 juli med bilder av bl. a en kameraskydd dybläddra (*Utricularia intermedia*) just inkommen från sitt fridsamma myggkärr. Reportaget publicerades även i Hudiksvalls Tidning senare. All publicitet för botaniken är bra; det var Anders och jag rörande överens om.

Tidningsintervju med foto. Denise Lindberg från Tidningen Ljusnan kom den 18 juli. Helsida och förstasida 25 juli med bilder av bl. a en kameraskydd dybläddra (*Utricularia intermedia*) just inkommen från sitt fridsamma myggkärr. Reportaget publicerades även i Hudiksvalls Tidning senare. All publicitet för botaniken är bra; det var Anders och jag rörande överens om.

Anders Delin, Berit Berglund.
Foto: Birgitta Wannberg

Den 20 juli inleddes en ny etapp i studiecirkelns verksamhet. Två deltagare återgick till floraarbetet och fyra nya kom in. Vi tog då chansen att samköra cirkel och utställning på torsdagar som var den lugnaste dagen. Besökare hade företrädesrätt.

Sen var det verkligen som ett kosläpp när cirkeln efter fyra inneträffar äntligen fick göra utflykter till Bolleberget, Lugnesjön, Stenöorn och Ålsjön. Mer om detta berättas vid annat tillfälle, många foton finns.

Utställningsrutin

Utställningen gick efter hand in i ett lugnare och rikare skede med mer och mer blommor. Man började få rutin och veta saker och hinna med att skriva etiketter, limma fast fallna rosenblad, plocka tistelfjun från brudborstarna och stapla dem i en skål, nypa blommor från rallarosorna och göra om dem till näckrosor (de vissnar direkt annars), presentera bladen (lansettlika) för sig och visa dunspiralerna instängda i vitrinen. Skålen med den mjuka mossan och linnea-rankorna duschades varje dag. Att hålla allt fräscht i lokaler som inte är avsedda för levande materia tar mer tid och spring än man tror. Sköljrum, tänkte jag många gånger. Jag vill ha sköljrum med slang och storvask och tegelgolv med golvbrunn och egen sopsäck.

Kom det folk och tittade då? Jadå det kom 175 besökare inklusive sommarmötets 23 personer. Vi hade 50 olika pytsar, vaser, behållare och hinkar där vi hann förevisa ca 140 levande växter, varav två paradbuketter. En med stora blåklockor

*Fyra nya deltagare i studiecirkeln:
Katarina, Lena, Pär och Jennie.*

Foto: Berit Berglund

från Inga-Greta vid vernissagen och en finalbukett från Eva Olsson i Järvsö sista veckan. Det lyfter helhetsintrycket flera hack om en sådan bukett placeras vid entrén eller centralt i rummet. Växterna visades annars glest eller individuellt så att de syntes bra. Gräsvipporna torkade elegant och utgjorde en skir kontrast till Alfa Lavalen på ena fönsterbänken.

Bildvisningarna var värdefulla i sig själva, men tack vare att lokalen inte gick att mörklägga p.g.a. fönsterväven bakom mjölkseparatorn (som rundar sig mäktigt på bilderna); alltså tack vare ljuset i rummet, med ögonkontakt mellan bildvisare och åskådare, uppstod spontana samtal kring växterna, deras växtplatser, minnen, farhågor etc. Björns dröm var säkrad, Göran säkrade sin dröm om regnfria flytt dagar genom att hyra ett täckt släp.

Under Bollnäsutställningen var vi fyra personer med tätt samarbete. Allt funkade och vi hade även varsin dröm som gick i uppfyllelse. Det är roligt att få uppleva.

Miljörörelsen behövs!

Per-Olof Erickson. Naturskyddsföreningen

Miljöfrågorna är många i dagens samhälle där ekonomisk utveckling och mer konsumtion verkar vara allena rådande. Vi skall öka konsumtionen trots att alla borde inse att det är totalt ohållbart. Ekonomisk utveckling och ökad konsumtion tär på jordens resurser som till slut kommer att ta slut och ännu tidigare påverkar klimatet som gör jordklotet omöjligt att leva på.

Miljörörelsen försöker på flera sätt att motverka denna utveckling. Ibland lyckas vi efter många års kamp mot myndigheter och beslutsfattare. Ett bra exempel på detta har vi blivit påmind om i samband med miljökampen Anders Delins nyliga bortgång.

Exemplet gäller Hylströmmen i Voxnan i Hälsingland. Hylströmmen är det största vattenfallet i södra Norrland. Fallhöjden är ca 20 m på en 200 meter lång sträcka. Laxen vandrade för länge sedan hit. Harr och öring fanns åtminstone tidigare. Utter observeras. Flera intressanta typiska växter finns i små men stabila populationer.

Kraftverket som planerades här skulle ha givet en effekt på 8 megawatt och en produktion på 52 gigawattimmar per år. Kraftverket skulle ha dämt över 15 kvadratkilometer myr, skog och älvfåra för att kunna magasinera 100 miljoner kubikmeter vårfloodsvatten.

Striden mellan utbyggnadsintressen och naturvårdsintressen har varit mycket lång och intensiv. Den startade redan

på 1950-talet då planering för Hylströmmens kraftverk påbörjades., men blev mer allmänt uppmärksammas under åren 1977–1994. Först 1995 kunde bevarande - och naturvårdsintresset betraktas om vinnare och ärendet avslutades, så än i dag flyter vattnet fritt fram i Hylströmmen till glädje för växter, djur och friluftslivet.

En kraftig bidragande orsak till denna omsvängning var den naturinventering som genomfördes av Anders Delin genom Gävleborgs Botaniska Sällskap sommaren 1984. Vid Hylströmmen hittades växterna Kung Karls spira, backstarr, sumpbläddra och fjällhällebräken. Anders Delin ledde även den livliga debatt till förmån för ett bevarande som då drevs av de naturvårdande ideella föreningarna. Förutom Anders Delins naturinventering och idoga debattaktivitet upprättade han även en förteckning över alla (minst 21) yttranden och beslut angående övre Voxnan för Föreningen Bevara Voxnans Strömmar och Naturskyddsföreningen i Gävleborgs län.

När miljöfrågorna i dagens samhälle blir allt fler och svårare är det viktigt att tänka tillbaka på Hylströmmen, där miljörörelsen och inte minst Anders Delins utdragna långa kamp till slut segrade. Anders Delins minne lever kvar och hjälper oss att inte ge upp i den fortsatta kampen för en mer uthållig och bättre värld.

Naturskyddsföreningen

Register över publicerade artiklar av Anders Delin 1983-2016

Ulf Swahn och Peter Ståhl

I registret är artiklar inkluderade som är publicerade i VÄX (inkl. Kontaktbladet), sampublicerade artiklar (och i förekommande fall även fotografier med kommentarer), samt artiklar i Svensk Botanisk Tidskrift.

- Delin, A. 1983 a:** Hur lever växterna på vintern? Kontaktblad 2/83.
Delin, A. 1983 b: Rapport från projekt Hälsinglands flora 1982. Kontaktblad 2/83.
Delin, A. 1983 c: Blåtry vid Finnstuguströmmen i Voxnan – en konkurrenskraftig främling. Kontaktblad 3/83.
Delin, A. 1984 a: Höstväder i Jämtlandsfjällen. Kontaktblad 1/84.
Delin, A. 1984 b: Gävleborgs Botaniska Sällskskaps sammarmöte och kurs i Söderhamn 25 – 31 juli 1983. Kontaktblad 1/84.
Delin, A. 1984 c: *Viola selkirkii*, Skuggviol. VÄX 2/84, s. 14–16. (Artporträtt).
Ståhl, Peter & Delin, A. 1984: En flora växer fram. VÄX 2/84, s. 21–27.
Delin, A. 1984 d: Målet i sikte – disposition för Hälsinglands Flora. VÄX 3/84, s. 5–12.
Delin, A. 1984 e: Växter vid Voxnan, VÄX 3/84, s. 19–25 (Med rapport om klotgräs, *Pilularia globulifera*, funnen av Mats Dynesius, ny för Norrland).
Delin, A. 1985 a: Ordföranden har ordet. VÄX 1/85, s. 4–9. (Bl.a. 1984 års fynd).
Delin, A. 1985 b: Brunklöver – en art på tillbakagång. VÄX 1/85, s. 30.
Delin, A. 1985 c: Hälsinglands Flora – försök till artbeskrivning. VÄX 1/85, s. 31–32. (Gråal).
Delin, A. 1985 d: Gävleborgs Botaniska Sällskap – resultat 1984 och planer för 1985. VÄX 2/85, s. 8–11.
Delin, A. 1985 f: Ny svensk standardflora – Krok & Almquist reviderad av Lena och Bengt Jonsell. VÄX 2/85, s. 47–49.
Delin, A. 1985 g: Kan svampar visa var låsbräken kan växa? VÄX 3/85, s. 14–19. (Om utvecklingen av gametofyt och sporofyt).
Delin, A. 1985 h: Inventerarmötet i Ängersjö 13–15 juli 1985. VÄX 3/85, s. 39–40.
Delin, A. 1986 a: Ängsflora i Hälsingland. VÄX 1/86, s. 72–81.
Delin, A. 1986 b: Sötgrässets och några andra skogsväxters reaktion på kalhuggning och lövsly-uppslag. VÄX 3/86, s. 32–39.
Delin, A. 1986 c: Inventerarmötet i Ytterhogdal 9–11 augusti 1986. VÄX 3/86, s. 40–44.
Delin, A. 1986 d: Finns *Carex pallens* i Hälsingland? VÄX 3/86, s. 53–54.
Delin, A. 1987 a: Hur övervintrar växterna i Hälsingland och Gästrikland? VÄX 1/87, s. 4–9.
Delin, A. 1987 b: Gör Ditt eget herbarium. VÄX 1/87, s. 13–15.
Delin, A. 1987 c: Skav-, skav x smal- och trådfräken. VÄX 2/87, s. 30–33.
Delin, A. 1987 d: *Galium suecicum*, backmåra, i Ängersjö. VÄX 3/87, s. 29–30.
Delin, A. 1988 a: Hur man skiljer Pyrola-arterna på bladen. VÄX 1/88, s. 9–11, med färgfoto.
Delin, A. 1988 b: Floran vid en korttidsreglerad älvstrand och vid en oreglerad – jämförelse mellan Varpen vid Bollnäs och Ljusdalsselet. VÄX 1/88, s. 46–50.

- Delin, A.** 1988 c: Samla beläggsexemplar för Hälsinglands flora! *VÄX* 2/88, s. 4–6.
- Delin, A.** 1988 d: Vegetation på block i Hälsingland. *VÄX* 2/88: 14–21.
- Delin, A.** 1988 e: Myggblomstrets dolda liv och förökning. *VÄX* 3/88, s. 14–15.
- Delin, A.** 1988 f: Myrstarren vid Johans loka – om gäckande gamla växtlokaler. *VÄX* 3/88, s. 23–26.
- Delin, A.** 1989 b: Rika dagar i fattig Kårböle-flora. *VÄX* 1/89, s. 25–28.
- Delin, A.** 1989 c: Finnstarr, färgbild. *VÄX* 1/89, s. 46.
- Delin, A.** 1989 d: Frossörten – med sköld och kastmaskin. *VÄX* 1/89, s. 52–54.
- Delin, A.** 1989 e: Fjällhällbräken på kalkfattig berggrund. *VÄX* 1/89, s. 58–59. (Hylströmen och Laforsen).
- Delin, A.** 1989 f: Samla beläggsexemplar för Hälsinglands flora – II. *VÄX* 2/89, s. 37–40.
- Delin, A.** 1989 g: Hur övervintrar växterna i Hälsingland och Gästrikland – del II. *VÄX* 2/89, s. 44–48.
- Delin, A.** 1989 h: Efter Hälsingefloran. *VÄX* 3/89, s. 5–6.
- Delin, A.** 1989 i: Nordlig anisticka funnen nära Gröntjärn i Ljusdal. *VÄX* 3/89, s. 20–22.
- Delin, A.** 1989 j: *Carex pallens* (blek vispstarr) finns i Hälsingland. *VÄX* 3/89, s. 39–41.
- Delin, A.** 1990 a: Nordlig anisticka – indikator på skyddsvärd skog. *VÄX* 1/90, s. 18–20.
- Delin, A.** 1990 b: Sötgräs, *Cinna latifolia*, i Hälsingland. *VÄX* 1/90, s. 26–34.
- Delin, A.** 1990 c: Fynd från Hälsingland 1989. *VÄX* 2/90, s. 18–22.
- Delin, A.** 1990 d: Tjuvberget i Bollnäs – bergrots- och blockväxtlokal. *VÄX* 2/90, s. 31–36.
- Delin, A.** 1991 b: Hur övervintrar växterna i Hälsingland och Gästrikland? – del III. *VÄX* 1/91, s. 13–16.
- Eliasson, Torbjörn och Delin, A.** 1991: Skogsfruns reaktioner på gallring och slutavverkning observationer i Los. *VÄX* 1/91, s. 17–19.
- Delin, A.** 1991 c: Invasionen i Skrälldalen 1850–1870. Kulturpåverkan i vildmarken tolkad i dagens vegetation. *VÄX* 1/91, s. 32–38.
- Delin, A.** 1991 d: Ett hektar Los i Undersvik. *VÄX* 1/91, s. 39–42. (Glansvide, hårstarr och smaldunört i rikkärr).
- Delin, A.** 1991 e: Fynd i Hälsingland 1990. *VÄX* 2/91, s. 5.
- Delin, A.** 1991 f: Reseberättelse från exkursion med doktoranderna vid Institutionen för Systematisk Botanik, Uppsala Universitet, 9–11 aug. 1991, i norra Hälsingland. *VÄX* 3/91, s. 27–35.
- Delin, A.** 1992 b: Backtrav, grustrav och sandtrav. *VÄX* 1/92, s. 22–27.
- Delin, A.** 1992 c: Sötgrässets reaktion på avverkning, 2. *VÄX* 2/92, s. 23–25.
- Delin, A.** 1993: Reservatet för fältgentiana på Rågberg i Hassela. *VÄX* 3/93, s. 8–11.
- Delin, A.** 1994 a: Ängsruta, *Thalictrum flavum*, eller backruta, *Thalictrum simplex*? *VÄX* 1/94, s. 22–27. (Artkaraktärer på plantor i odling).
- Delin, A.** 1994 b: Grynig gelélav, *Collema subflaccidum*, funnen i Hälsingland. *VÄX* 1/94, s. 31–32 (Grossjöberget, Arbrå).
- Delin, A.** 1994 c: Forskningsresa i naturvårdens utmarker 1993. *VÄX* 1/94, s. 34–37 (NV Hälsingland och Lillhärdal).
- Larsson, Inge & Delin, A.** 1994: Rosettjungfrulin, *Polygala amarella*, funnen i Sibo. *VÄX* 1/94, s. 38–39.
- Delin, A. & Westlund, Kent** 1994 d: Tandrot, *Dentaria bulbifera*, funnen i Hälsingland. *VÄX* 1/94, s. 40–42 (Långnäsudden, Bergvik).
- Delin, A.** 1994 e: Det fortsatta arbetet med Hälsinglands flora. *VÄX* 2/94, s. 8–9.
- Delin, A.** 1994 f: Viby kulle 66 år efter Ahlner. *VÄX* 2/94, s. 12–14 (Hamrånge, Gstr).
- Delin, A.** 1994 g: Vem har sett en fröplanta av asp? *VÄX* 2/94, s. 27–29.
- Delin, A.** 1994 h: Ännu ingen fröplanta av asp. *VÄX* 3/94, s. 10.
- Wedin, Olle & Delin, A.** 1995: Naturreseptatet Bladmyran i Hille. *VÄX* 1/95, s. 10–12 (Bl.a. slokstarr och knottblomster).

- Delin, A. 1995 b:** Växter i ruta 13G4H, Bro – Hosjön – Idsjön. *VÄX 1/95*, s. 13–19 (Ovansjö i Gstr. Rutläsbråken, darrgräs, vattenstäckra, sandviol m.m.)
- Delin, A. 1995 c:** Turioner av vattenbladdra och kransslinga. *VÄX 1/95*, s. 20–21 (Färgbilder).
- Delin, A. 1995 d:** Liten stabil population av fjällhållebråken vid Hylströmmen. *VÄX 1/95*, s. 31–32.
- Delin, A. 1995 e:** Forskningsresa i Naturvårdens Utmarker 1995. *VÄX 3/95*, s. 14–23 (Åsele).
- Delin, A. 1996 a:** Komplettera Hälsingeflorans databas! *VÄX 1/96*, s. 4–5.
- Delin, A. 1996 b:** Lövbinda och andra brantväxter i Hälsingland. *VÄX 1/96*, s. 21–25.
- Delin, A. 1996 c:** Långängarna vid Storsjön i Gästrikland. aspskog med ökande naturvärden. *VÄX 2/96*, s. 19–24
- Delin, A. 1996 d:** Ryl i Gävleborgs län. *VÄX 3/96*, s. 18–28, med färgbilder.
- Delin, A. 1997 a:** Åttersta 17:2 i Ovansjö, Sandvikens k:n, gammelskog med stora naturvärden. *VÄX 1/97*, s. 4–8 (415-årig gran, lundbråken, myskmåra, grön sköldmossa, fläckporing m.m.).
- Delin, A. och Skogh, Lotta 1997 b:** Kustarun på Gävle-Sandvikens flygfält. *VÄX 3/97*, s. 5–10.
- Delin, A. 1997 c:** Oviss framtid för den rara ladlaven. *VÄX 3/97*, s. 11–12 (Offsjömuren, Järbo).
- Delin, A. 1998 a:** Rudolf Wallenius, skoglig naturvårdare. *VÄX 1/98*, s. 8–12 (Ovansjö kronopark, Sandviken, tre reservats historia).
- Delin, A. 1998 b:** En botaniskt märklig ravin i Ramsjö. *VÄX 1/98*, s. 25–28 (Trådbrosklav och saffranslav m.m.).
- Delin, A. 1998 c:** Aspen – herre på täppan. *VÄX 2/98*, s. 9–11 (I konkurrens med gran).
- Delin, A. 1998 d:** Österbergsmurens naturreservat i Ovansjö, artrik gammelskog. *VÄX 2/98*, s. 32–40.
- Delin, A. 1998 e:** Botanik som naturvårdande kraft. *VÄX 3/98*, s. 7–9.
- Delin, A. 1998 f:** Ny lokal för sötgräs i Hälsingland. *VÄX 3/98*, s. 12–13 (Skog, Skidtjärnsberget).
- Delin, A. 1998 g:** Grossjöberget har blivit naturreservat. *VÄX 3/98*, s. 14–16
- Delin, A. 1999 a:** Vattendomstolen säger ja till utbyggnad i Svågan. *VÄX 1/99*, s. 6–7 (Skånsjöns och Digeröns kraftverk, Bjuråker, ringlav, haldanenmossa, kur ragömmamossa, timmerskapania m.m.).
- Delin, A. 1999 b:** Fröpåsbotanik eller naturvårdsbotanik? *VÄX 1/99*, s. 9–11.
- Delin, A. 1999 c:** Var rädd om gamla träd! *VÄX 1/99*, s. 21–24 (Substrat för många sällsynta och hotade kryptogamer).
- Delin, A. 1999 d:** Alla nyckelbiotoper måste bevaras! *VÄX 1/99*, s. 31–33 (Debattinlägg mot Länsjägmästarna i de nordliga länen).
- Delin, A. 1999 e:** Forskningsresan i Naturvårdens Utmarker, Dorotea, 1998. *VÄX 1/99*, s. 37–44.
- Delin A., 1999 f:** Forskningsresan i Naturvårdens Utmarker 1999 i Ytterhogdal. *VÄX 3/99*, s. 4–18.
- Delin, A. 2000 a:** Kungsbergets natur. *VÄX 1/00*, s. 4–8 (Järbo, Gstr).
- Delin, A. 2000 b:** Silverlav – kulturskatt. *VÄX 1/00*, s. 13–15 (På askar i gårdsmiljöer i Gstr).
- Delin, A. 2000 c:** Stora Bolleberget i Bollnäs – klassisk lokal för fjällbräcka *Saxifraga nivalis* – ny lokal för smalskaftslav *Cybebe gracilenta*. *VÄX 2/00*, s. 18–20
- Delin, A. 2000 d:** *Clavicorona cristata* (Kaufmann) Doty funnen i Hälsingland. *VÄX 2/00*, s. 31–33.
- Delin, A. 2000 e:** Mossklubba *Eochronartium muscicola* i Ulvtorp, Ockelbo. *VÄX 2/00*, s. 34.
- Delin, A. 2000 f:** Flora Nordica, volym 1, anmälan. *VÄX 2/00*, s. 37.
- Delin, A. 2000 g:** Flora Nordica välkomnas av amatörbotanisten. Anförande vid KVA 6 mars 2000. *VÄX 2/00*, s. 38–39.

- Delin, A., Hedkvist, Gunni, Hellström, Birgitta, Lennström, Ove och Norell, Bo** 2000: Mellanskog köpte virke från planerat naturreservat. *VÄX* 3/00, s. 6–7. (Svämskog med asp vid Fängsjön, Österfärnebo. Strandskinnlav *Leptogium rivulare*).
- Delin, A.** 2000 h: Rönnsås i Freluga, Bollnäs – fågellokal med botaniska värden. *VÄX* 3/00, s. 13–14.
- Delin, A.** 2000 i: Äldre produktionsskogar innehåller fler rödlistade lavararter. Anmälan av Ulrika Nordins 20-poängsarbete. *VÄX* 3/00, s. 19–20.
- Delin, A.:** Färgbilder på brunpudrad nållav, taigaskinn, vitmosslav och vy från Vallmyrknula, Dorotea, på mittarket.
- Delin, A.** 2000 j: Forskningsresan i Naturvårdens Utmarker 2000. *VÄX* 3/00, s. 22–28. (Dorotea)
- Delin, A.** 2001 a: Rönns skjuter inte rotskott. *VÄX* 1/01, s. 6–9.
- Delin, A.** 2001 b: Chris Preston, Potamogeton och "Blommornas dag". Referat från svenska Botaniska Föreningens Föreningskonferens 21–22 oktober 2000. *VÄX* 1/01, s. 15–17.
- Delin, A.** 2001 c: Signalarter – bokrecension. *VÄX* 1/01, s. 24–26. (Johan Nitares och Skogsstyrelsens bok).
- Delin, A.** 2001 d: Florainventering och trädgårdsodling – konflikt eller samverkan? *VÄX* 1/01, s. 30–32. (Införda och förvildade arter. Odla för att lära känna).
- Delin, A., Edman, Malte och Ersare, Gunnar** 2001: Jon-Jonsberget i Hamrånge, grönstensberg med rik flora. *VÄX* 1/01, s. 34–39.
- Delin, A.** 2001 e: Floran i Åmot och skogarna i nordost. *VÄX* 2/01, s. 23–26. (Åkerbär, tysk fingerört, bergklint, ullört, gråbinka, vårveronika, stånds mm).
- Delin, A.** 2001 f: Den grynniga gelélavens habitat i Hälsingland och Gästrikland. *VÄX* 2/01, s. 29–37.
- Delin, A.** 2001 g: Åtgärdsprogram för liten kandelabersvamp. *VÄX* 3/01, s. 8–10.
- Delin, A.** 2001 h: Forskningsresan i Naturvårdens Utmarker 2001. *VÄX* 3/01, s. 28–38. (Härjedalen, Storporig brandticka, kritporing, rasp-dvärgbågmossa, trådbrosklav m.m.)
- Delin, A.** 2002 a: Nye redaktören har ordet. *VÄX* 1/02, s. 5–6.
- Delin, A.** 2002 b: Gamla träd – mångfaldens träd. Referat av Svenska Botaniska Föreningens föreningskonferens 13–14 okt. 2001. *VÄX* 1/02. (Svante Hultengren, Johan Nitare, Henrik Weibull, Mats Jonsell, Olle Höjer).
- Delin, A.** 2002 c: Botaniska naturvärden och naturvård i Lingboskogarna. *VÄX* 1/02, s. 24–34.
- Delin, A.** 2002 d: Lysande skildring av Dalarnas natur. *VÄX* 1/02, s. 35–37. (Recension av Tomas Ljungs bok "Landet bortom tiden").
- Delin, A.** 2002 e: Odlingshistoria i Hamra nationalpark. *VÄX* 1/02, s. 38–40. (Referat av vetenskaplig undersökning av Eva-Maria Nordström, SLU).
- Delin, A.:** Färgbilder av sumpnycklar, blodnycklar, ängs- x sumpnycklar, mossnycklar och lokala allotetraploider på mittarket.
- Delin, A.** 2002 f: Dactylorhiza i Gästrikland och Hälsingland enligt Mikael Hedrén, *VÄX* 2/02, s. 35–38.
- Delin, A.** 2002 g: Det går utför med naturvärden i skogen. *VÄX* 2/02, s. 42–43
- Delin, A.** 2002 h: Mosippa *Pulsatilla vernalis* från frö till blomma. *VÄX* 3/02, s. 14 (Sådd i trädgård).
- Delin, A.** 2002 i: Botanik i vilda Västerbotten. *VÄX* 3/02, s. 29–37 (Rapport från Forskningsresan i Naturvårdens Utmarker i Åsele 2002,
- Bartholin, Thomas, Delin, A., Englund, Åke och Wikars, Lars-Ove** 2003: Hur länge står död tallved i skogen? *VÄX* 1/03, s. 26–31 (Tolv slagugglebostubbar i Hälsingland daterade med dendrokronologi).

- Bohlin, A. och Delin, A.** 2003: Svamparter föreslagna skydd enligt Bernkonventionen. *VÄX 1/03*, s. 36–37 (Bl.a. lappticka, fläckporing, tallgråticka, doftticka, bombmurkla och ostticka).
- Delin, A.** 2003 a: Naturvärden i urskogen vid Ensjölokarna. *VÄX 2/03*, s. 22–43. (Historik och inventeringsresultat beträffande kärlväxter, mossor, lavar och svampar).
- Delin, A.** 2003 b: Smörhålet i Järbo – ny svensk nordgräns för rostticka *Phellinus ferruginosus*? *VÄX 3/03*, s. 3–4.
- Delin, A.** 2003 c: Spiralvuxen ved. *VÄX 3/03*, s. 5–8 (Egna iakttagelser och referat av J.M. Harris: Spiral grain and wave phenomena in wood formation, 1988).
- Delin, A.** 2003 d: Svårt att bevara ängs- och hagmarksfloran. *VÄX 3/03*, s. 9–12 (Djupmyrs i Österfärnebo, upphörd hävd, trängda brudsporrar, försvunnen fältgentiana).
- Ågren, Åke, Delin, A. och Wannberg, Björn** 2003: Några kulturföljeslagares öden i Söderhamn under 20 år – Del I. *VÄX 3/03*, s. 17–26
- Delin, A.** 2003 e: Liten kandelabersvamp *Artomyces cristatus* föreslås få åtgärdsprogram. *VÄX 3/03*, s. 38.
- Delin, A.** 2004 a: Aspfjädermossan *Neckera pennata* trivs i tät skog. *VÄX 1/04*, s. 3–7 (Tillväxt under perioden 1995–2003 i Långängarnas naturreservat).
- Delin, A.** 2004 b: Med Växtgeografiska Sällskapet i Karelen. *VÄX 1/04*, s. 8–15 (Reseberättelse från trakterna mellan Ladogas norra strand och Onega).
- Delin, A.** 2004 c: Nyckelbiotoper och "Höga naturvärden" i Lingbo, Hälsingland. *VÄX 1/04*, s. 16–22 (17 % av den klassade arealen har skadats genom avverkning eller gallring).
- Delin, A.** 2004 d: Nattglim *Silene noctiflora* – tillfällig eller konstant? *VÄX 1/04*, s. 22–25 (Literaturgenomgång om växtens och dess fröns uppträdande i Sverige och Nordamerika).
- Delin, A.:** Färgbild av *Diderma radiatum* på baks.an.
- Delin, A.** 2004 e: En karaktär som skiljer sterila skott av hässlebrodd och sötgräs. *VÄX 2/04*, s. 3 (Sötgräs vänder inte bladet).
- Delin, A.** 2004 f: Gunnar Ersare. *VÄX 2/04*, s. 4–5 (Dödsruna över en mossexpert och naturvårdare).
- Ågren, Åke, Delin, A. och Wannberg, Björn** 2004: Några kulturföljeslagares öden i Söderhamn under 20 år – Del II. *VÄX 2/04*, s. 45–54.
- Delin, A.** 2004 g: Alm och hassel vid Krokbacken i Lingbo spontan? *VÄX 3/04*, s. 3–4.
- Delin, A.** 2004 h: Forskningsresan i Naturvårdens Utmarker i Ramsjö 2004. *VÄX 3/04*, s. 5–11.
- Delin, A.** 2004 i: Rödlistan håller – enligt Håkan Berglund. *VÄX 3/04*, s. 18–19 (Referat av doktorsavhandling om urskogsöar i myrlandskap jämförda med nyckelbiotoper i brukat skogslandskap).
- Delin, A.** 2004 j: Gyttrad nästsvamp *Nidularia deformis* – specialist på drivved? *VÄX 3/04*, s. 20–21 (Fem aktuella fynd på strandad ved vid sjö eller strömmande vatten).
- Delin, A.** 2004 k: Lavar och vårblommor på ön Gran. *VÄX 3/04*, s. 26–32 (Ladlav, småflikig brosklav, tvåkönad pors).
- Delin, A.** 2005 a: Båtforsområdet vid nedre Dalälven 8–9 maj 2004. *VÄX 1/05*, s. 3–5 (rapport från Sv. Lichenologisk Förenings exkursion).
- Delin, A.** 2005 b: Kuntmyrbäcken, Ytterhogdal. Stormhatt, köseven och kransrams. *VÄX 1/05*, s. 6–9.
- Delin, A.** 2005 c: Storöjningsmoran – dikning 1930 svår att reparera. *VÄX 1/05*, s. 10–20 (Lokal för glesgröe, storgro, sötgräs och slokstarr).

- Delin, A.** 2005 d: Vår tidskrifts historia. *VÅX* 1/05, s. 21–22.
- Delin, A.** 2005 e: Ytterligare en lokal för sötgräs *Cinna latifolia* i Skogs socken. *VÅX* 1/05, s. 45–46.
- Delin, A.** 2005 f: Skogsfru i Hälsingland. *VÅX* 2/05, s. 19–22 (Försök till fullständig förteckning av lokaler).
- Delin, A.** 2005 g: Skogsnatur och naturskog. *VÅX* 3/05, s. 3–8 (Resumé av föredrag med diabilder.).
- Delin, A.** 2005 h: Växtgeografiska Sällskapets resa i Ramsjö 23–25 juli 2005. *VÅX* 3/05, s. 11–19 (Gröntjärn, Lindmoren, Brassberget, Ensjölokarna, Bäckan, Bäckeskogsvallen).
- Delin, A. och Norman, Sven** 2005: Göran Törnqvist. *VÅX* 3/05, s. 26 (Dödsruna över en kärlväxtbotanist och praktisk naturvårdare).
- Delin, A.** 2005 i: Navelmossa *Athalamia hyalina* i Gästrikland. *VÅX* 3/05, s. 27–33 (Jon-Jonsberget, Viby kulle och Kungsberget. Se dock *VÅX* 1/06, s. 51–53. Arten var felbestämd – är liten skägglungmossa *Asterella gracilis*)
- Delin, A.** 2005 j: *Caliciopsis calicioides* i Trönö. *VÅX* 3/05, s. 36–37 (Pyrenomycet, på aspmark).
- Delin, A.** 2006 a: Trädgårdsodling som botaniskt experiment. *VÅX* 1/06, s. 3–17
- Delin, A.** 2006 b: Sotlav *Cyphelium inquinans* på sitt rätta substrat. *VÅX* 1/06, s. 19–20 (Grov talltorraka, Husby i Hedemora).
- Delin, A.** 2006 c: Skogsdynamik och arters bevarande. Recension av bok med detta namn av Mats Niklasson och Sven G. Nilsson. *VÅX* 1/06, s. 22–28
- Delin, A.** 2006 d: Häxkvast på tall. *VÅX* 1/06, s. 35 (Grenmutation, litteraturuppgifter).
- Delin, A.** 2006 e: Skogsfruns *Epipogium aphyllum* reaktion på skogsbruk i Hälsingland. *VÅX* 1/06, s. 36–42.
- Delin, A.** 2006 f: Rättelse – navelmossa var liten skägglungmossa *Asterella gracilis*, även den ny för Gästrikland. *VÅX* 1/06, s. 51–53.
- Delin, A.,** 2006 g: Skogsfru i Hälsingland 2005. *VÅX* 1/06, s. 58–61 (Ett fåtal av de ca 100 lokalerna har det funnits möjlighet att kontrollera).
- Delin, A.** 2006 h: Grov fjädermossa 170 år på Kyrkberget i Valbo. *VÅX* 2/06, s. 7–9.
- Delin, A., A. son, Magnus och Jonsson, Fredrik** 2006: Grenlaven vid Gammelån. *VÅX* 2/06, s. 9–13 (Ett ex., i Bollnäs, söder om Stora Öjungen).
- Delin, A.** 2006 i: Första fyndet av sötgräs *Cinna latifolia* i Sverige – 1861. *VÅX* 2/06, s. 18–22.
- Delin, A.** 2006 j: Minskningen av gamla träd i skogen. *VÅX* 2/06, s. 36–37 (Referat av artikel av Rikard A. son och Lars Östlund, vid SLU, baserad på riksskogstaxeringens grunddata).
- Delin, A.** 2006 k: Nytt om avverkningars negativa effekt på långskägg. *VÅX* 2/06, s. 43–44 (Referat av undersökningar i Västernorrlands kusttrakter av Torbjörn Josefsson vid SLU i Umeå).
- Delin, A.** 2006 l: Sötgrässets utveckling i gammal granskog, på hygge och i ung gråalskog. *VÅX* 2/06, s. 44–48.
- Delin, A.** 2006 m: Åke Ågrens skarpa öga. *VÅX* 3/06, s. 3–7 (Utforskning av Söderhamn och andra delar av Hälsingland och Gästrikland, kärlväxter och lavar. Fem nya lavararter för Sverige: *Absconditella pauxilla*, *Porpidia grisea*, *Ropalospora hibernica*, *Strigula stigmatella*, och *Ramonia luteola*).
- Delin, A.,** 2006 n: Skogsbruket är inte långsiktigt hållbart. *VÅX* 3/06, s. 10–13.
- Delin, A.** 2006 o: (Recension) Ny vacker och praktisk norsk lavflora. *VÅX* 3/06, s. 21. (Holien & Tönsberg, Norsk lavflora).

- Delin, A.** 2006 p: Dagens utarmning av skogslandskapet förutsagd 1948. *VÄX* 3/06, s. 26–31 (Sten Ahlner förutsåg i sin avhandling "Utbredningstyper bland nordiska barrträdslavar, 1948" de storskaliga avverkningarnas negativa effekter på de flesta epifytiska lavar).
- Delin, A.** 2006 q: Skogsväxterns förhållande till träd. *VÄX* 3/06, s. 34–39. (Från skogsväxter som är beroende av träd till sådana som skyr träd).
- Larsson, Inge, Delin, A. och Westlund, Kent** 2007: Snörummer eller lummernöre i Hanebo. *VÄX* 1/07, s. 8–9. (Mattlummer)
- Delin, A.** 2007 a: Skogssvingeln *Festuca altissima* i Hälsingland. *VÄX* 1/07, s. 19–40 (Återinventering och koordinatsättning av gamla lokaler, nyfynd av en, beskrivning av artens ekologi, speciellt dess reaktion på skogsbruk).
- Delin, A.** 2007 b: (Anmälan) Ny instruktiv folder från Skogsstyrelsen – om taggsvampskogar. *VÄX* 1/07, s. 41.
- Delin, A.** 2007 c: Gävle kommun har bröderna Wedin att tacka för skogsnaturvård. *VÄX* 1/07, s. 42–43 (Utvidgning av Bladmyrans naturreservat, Hille).
- Delin, A. & Sättlin, Bengt** 2007: Avverkning av gran i missriktad omsorg om aspfjädermossa. *VÄX* 1/07, s. 43–45 (Forsa, observationer 10 år efter avverkning, aspfjäder mossan minskade).
- Delin, A.,** 2007 d: (Anmälan) Livets träd, CD av Jan Thomas Johansson och Ronny Larsson. *VÄX* 1/07, s. 46 (Lärobok om växternas utvecklingshistoria, släktskap, form och funktion).
- Delin, A.** 2007 e: Sällsam svamp på Danshällarna. *VÄX* 1/07, s. 55 (Syllsvamp uppe i tall, Hårgaberget, Hanebo).
- Delin, A.:** Färgbild på rökpipsvamp på baks.an.
- Delin, A.** 2007 g: Exkursion till gammeltallarna på Hornslandet 17 mars 2007. *VÄX* 2/07, s. 3–5.
- Delin, A.** 2007 f: Den vilda hussvampens tama släkting finns också vild. *VÄX* 2/07, s. 5 (Om timmergröppa och hussvamp.).
- Delin, A.** 2007 i: Vintertagging *Irpicodon pendulus* kräver gamla tallar. 66 träd i Gävleborgs län provborrade. *VÄX* 2/07, s. 6–18
- Delin, A.** 2007 h: Omstart i arbetet med Hälsinglands flora. *VÄX* 2/07, s. 46–47.
- Delin, A.** 2007 i: En bevarad och en skövlad sötgräslokal i Järvsö. *VÄX* 3/07, s. 3–4 (mellan Orsmilen och Stormyrn samt Bondarvsvallsberget).
- Delin, A.** 2007 j: Förvildade vilda växter på Ingemar Eckards tomt i Älvkarhed. *VÄX* 3/07, s. 5–7
- Delin, A.** 2007 k: Långnäsudden i Bergvik – mer om en tandrotslokals historia. *VÄX* 3/07, s. 8.
- Delin, A.** 2007 l: Skogsnäringen erkänner naturskogsplundring – frivillig naturvård fungerar inte. *VÄX* 3/07, s. 9–10.
- Delin, A. & Wannberg, Björn:** Hälsingefloran. *VÄX* 3/07, s. 14–15
- Delin, A.** 2007 m: Grönbräken på sin enda lokal i Gävleborgs län, Älgsjöberget i Los – en liten men uthållig population. *VÄX* 3/07, s. 20–22.
- Delin, A.** 2007 n: Det är osannolikt att det som är uppenbart blir sant – apropå den mänskliga faktorn i forskningen. *VÄX* 3/07, s. 29.
- Delin, A.** 2007 o: Rödnarven *Spergularia rubra* har succulenta blad. *VÄX* 3/07, s. 33.
- Delin, A.** 2007 p: Kambräken *Blechnum spicant* 36 år i rotvålgrop på Grossjöberget. *VÄX* 3/07.
- Delin, A.** 2008 a: Lind i Hälsingland. *VÄX* 1/08, s. 3–10 (Alla lokaler för sannolikt vildväxande lind).
- Delin, A.** 2008 b: Sent upptäcktes hur gammal tallved kan bli i naturen. *VÄX* 1/08, s. 29–31. (Studie av tallågor i Håttö kronopark i Jämtland, utförd år 1886).

- Delin, A.** 2008 c: Tio års succession bland svampar på gran- och tallved i Österbergsmurens naturreservat i Gästrikland. *VÅX* 1/08, s. 33–41.
- Delin, A.** 2008 d: Lättillgängligt botaniskt utflyktsmål – råttsvans *VÅX* 1/08, s. 46–47. (Prästgården i Bollnäs).
- Delin, A.** 2008 e: Aspfjädermossan *Neckera pennata* i Långängarnas naturreservat – Tillväxt från 1995 till 2008. *VÅX* 2/08, s. 6–12.
- Delin, A.** 2008 f: Majvivan överlever utan skötsel i Hälsingland. *VÅX* 2/08, s. 12–15. (Enda lokalen, på bäckstrand i myr vid Långtjärn i Los.)
- Delin, A.** 2008 g: Mer om odling av mosippa *Pulsatilla vernalis*. *VÅX* 2/08, s. 15–16.
- Delin, A.,** 2008 h: Lättillgänglig växtlokal i Hälsingland – Grossjöberget, nedom Abborrtjärn. *VÅX* 2/08, s. 23–27. (Vild lönn och lind. Trolldruva, lundelm, strutbräken, vedtrappmossa, mörk husmossa mm).
- Delin, A.** 2008 i: Blåbärsris – ljushushållningsmästare. *VÅX* 2/08, s. 47.
- Delin, A.** 2008 j: Knäböj för klapperstarren. *VÅX* 3/08, s. 3. (Nya fynd vid sydligaste och nordligaste Hälsingekusten – Färgfoto).
- Delin, A.** 2008 k: Strandvänderot och flädervänderot i provodling. *VÅX* 3/08, s. 8–11. (Tydliga skillnader bibehålls i odling. Sex färgfoton).
- Delin, A.,** 2008 l: Prenumerera på de andra landskapens floratidskrifter. *VÅX* 3/08, s. 14–15.
- Delin, A.,** 2008 m: Gamla hus som minner om hälsingebondens arbete. Recension *VÅX* 3/08, s. 18–19. (Boken "Lador, logar och längor – om Hälsingeböndernas uthus")
- Delin, A.** 2008 n: Flytt av myrstarr vid Laforsens kraftverk, Ljusdals kommun. Utdrag ur Bengt Stridhs rapport om flytten. *VÅX* 3/08, s. 20–21.
- A.son, Magnus, Delin, A., Johansson, Maj, Larsson, Arnold och Wannberg, Björn** 2008: Ytterhogdal 7–9 juli 2008. Tusensköna, skuggviol och dvärgtårtört. *VÅX* 3/08, s. 26–32. (Kompletterande inventering i föga besökt del av Hls.)
- Delin, A.** 2008 o: Låsbräken – en växt med svårbegripligt levnadssätt. *VÅX* 3/08, s. 35.
- Delin, A.** 2008 p: Hotade och sällsynta lavar och mossor i Dalarna. Recension. *VÅX* 3/08, s. 36–39.
- Delin, A.** 2008 q: Forskningsresan i Naturvårdens Utmarker i Lycksele och Dorotea i juli 2008 visade skogsskövlingens slutfas. *VÅX* 3/08, s. 40–45.
- Delin, A.** 2009 a: Varför är det så långt till Ensjölokarna? – och varför bör man ändå resa dit? *VÅX* 1/09, s. 3–4.
- Delin, A.** 2009 b: Skogsbruk i urskogskanten – Var är Sveaskogs naturvårdsambition? *VÅX* 1/09, s. 5–6. (Ramsjö, Högbranntjärn. Färgfoto av snitsel intill grov tallhögstubbe).
- Delin, A.** 2009 c: Redaktionellt arbete. *VÅX* 1/09, s. 10.
- Delin, A.** 2009 d: Vårstarren *Carex caryophyllea* är sannolikt utdöd i Hälsingland. *VÅX* 1/09, s. 30–31. (lokaler i Svabensverk och Långvind).
- Olsson, Eva och Delin, A.** 2009: Lindarna återfunna på Järvsö klack *VÅX* 1/09, s. 38–39.
- Delin, A.** 2009 e: Vippvedel *Astragalus norvegicus* i Hälsingland? *VÅX* 1/09, s. 44–45. (Ängersjö 1897, kvar?).
- Delin, A., Larsson, Arnold och Wannberg, Björn** 2009: Hälsinglands flora. *VÅX* 1/09, s. 45.
- Delin, A.** 2009 f: Vad kan en gran? *VÅX* 2/09, s. 3–9. (iakttagelser).
- Delin, A.** 2009 g: Kransmynta i Hälsingland. *VÅX* 2/09, s. 16–17. (*Mentha arvensis* x *M. aquatica* ssp. *litoralis*? Enånger, Långvind, i naturlig miljö).
- Delin, A.** 2009 h: Naturens erfarenhet överträffar människans. *VÅX* 2/09, s. 19–20.
- Delin, A.** 2009 i: Pressa växter. *VÅX* 2/09, s. 21.
- Delin, A.** 2009 j: Sjöberget i Alfta – enda lokal i Hälsingland för vippärt *Lathyrus niger*. *VÅX* 3/09, s. 6–7.
- Delin, A.** 2009 k: Låsbräken *Botrychium* med och utan vegetativ förökning. *VÅX* 3/09, s. 16–20.

- Delin, A.** 2009 l: Rosettjungfrulin och vårstarr vid masugnen i Voxnabruk. *VÄX* 3/09, s. 37–39.
- Delin, A. och Lotta** 2009: Rutläsbråken vid Kulgatan i Järbo. *VÄX* 3/09, s. 41–42. (Två ex. i gräsmatta)
- Delin, A.** 2010 a: Att känna igen växter på Bromans tid. *VÄX* 1/10, s. 3. (Olof Joh. Broman, Glänsvallur, svårigheterna att tolka växtnamn i den tidens litteratur).
- Delin, A.** 2010 b: Finns kvanne vid Hälsinglands kust? *VÄX* 1/10, s. 5. (Efterlysning).
- Delin, A.** 2010 c: Granen klarade kalhuggning sämre än myskmåran *VÄX* 1/10, s. 15-16. Hartman, Carl Johan, tolkad av **Delin, A.** 2010: Rapport angående resan till Jämtland 1813. *VÄX* 1/10, s. 26-29.
- Delin, A. och Hellström, Birgitta** 2010: Peter Ståhl, personen bakom mycket mer än Gästriklands flora *VÄX* 1/10, s. 30-34.
- Delin, A.:** Färgfoto på såråkra på frams.an. *VÄX* 2/10, s. 1.
- Johansson, Maj & Delin, A.** 2010: Låsbräknar i restaurerad ängsflora på Bäckeskogsvallen i Ljusdal. *VÄX* 2/10, s. 3-22. (Rut-, topp-, höst- och månlåsbråken. Utveckling under 23 år av restaurering).
- Delin, A.** 2010 c: Knackelie gör ängsslåttarna lättare. *VÄX* 3/10, s. 13-14.
- Delin, A.** 2010 d: Är strandasterns jordstam byggd för vattenspridning? *VÄX* 3/10, s. 18.
- Delin, A.** 2010 e: Mer om piplokan i Söderhamn. *VÄX* 3/2010, s. 28-29.
- Delin, A.** 2010 f: Odling av vilda växter för botaniska studier. *VÄX* 3/2010, s. 32-47
- Delin, A.** 2011a: Odling av vilda växter för botaniska studier. *VÄX* 1/2011, s. 3-9.
- Delin, A.** 2011b: Svedjenäva på f.d. svedja? *VÄX* 1/2011, s. 15-20. (Bördig sydslutning i Nordanhöle, Rengsjö. Markberett hygge. Mörkgrå jord p.g.a. kolfragment. Färgfoton på plantor och jorden de växer på).
- Delin, A.** 2011c: En avvikande binka i Sjöberget i Alfta. *VÄX* 1/2011, s. 21-25. (Möjlig *Erigeron acris* ssp. *droebachiensis*).
- Delin, A., Larsson, Arnold och Wannberg, Björn** 2011: Hälsinglands kärlväxtflora. *VÄX* 1/2011, s. 26.
- Delin, A.** 2011d: Medelpads flora, anmälan. *VÄX* 1/2011, s. 43.
- Delin, A.** 2011e: Man slår ängen. *VÄX* 1/2011, s. 44-45. (Om ordbruk i samband med slåtter).
- Gustafsson, Mats H.G. & Delin, A.** 2011: Hälsingeflorans inkomlingar – invasiva eller inte? *VÄX* 2/2011, s. 3-9.
- Delin, A.** 2011f: Naturtyper – vegetationstyper. *VÄX* 2/2011, s. 10-16. (växtsociologins utveckling sedan 1916 och nuvarande status.).
- Delin, A.** 2011g: Tagelsäv *Eleocharis quinqueflora* kan bilda två slag av groddknoppar. *VÄX* 2/2011, s. 21-25.
- Delin, A.** 2011g: Knärot – årets växt 2011. *VÄX* 2/2011, s. 40-41.
- Delin, A.** 2011h: Forskningsresan i naturvårdens utmarker 2011 i Hassela. *VÄX* 3/2011, s. 3-13.
- Delin, A.** 2011i: Nitare, Johan: Barrskogar – Nyckelbiotoper. Recension. *VÄX* 3/2011, s.20-21.(Särskilt sand- och kalkbarrskogar).
- Olsson, Eva & Delin, A.** 2011: Liten klubbdyna *Hypocrea seppoi* i Järvsö – ny för Sverige. *VÄX* 3/2011, s. 22.
- Delin, A.** 2011j: Alm *Ulmus glabra* i Hälsingland. *VÄX* 3/2011, s. 24-26.
- Delin, A.** 2011k: Kalkälskande och sydliga växter på Störjungfrun i Söderhamn. *VÄX* 3/2011, s. 37-47. (Nästrot, luddlosta, backförgätmigej, alm, vildapel.).
- Delin, A.** 2012a: Rylens *Chimaphila umbellata* utveckling i Hälsingland. *VÄX* 1/2012, s. 3-20.
- Delin, A.** 2012b: Vattenväxter i havet vid Långvind. *VÄX* 2/2012, s. 3-10.
- Delin, A.** 2012c: Längs vägar och stigar i Jura, Frankrike. *VÄX* 2/2012, s. 30-37.
- Delin, A.** 2012d: Smälänning effektiv floraväktare i Hälsingland. *VÄX* 3/2012, s. 7-10.

- Delin, A.** 2012e: Botanikdagarna i Järvsö 2012 – kortexkursioner 11 och 15 juli och turen till Gröntjärn, Ensjölokarna och Bäckeskogsvallen 12 och 13 juli. *VÄX* 3/2012, s.15-23.
- Delin, A.** 2012f: Gulduppen 2012 till Kerstin Ekman. *VÄX* 3/2012, s. 38.
- Hallingbäck, Tomas & Delin, A.** 2013: Liten skägglungmossa, stor rosettmossa och rosettmossa i Sjuborget i Alfta. *VÄX* 1/2013, s. 6-7.
- Delin, A., Larsson, Arnold & Wannberg, Björn** 2013: Lägesrapport från Projekt Hälsinglands kärlväxtflora. *VÄX* 1/2013, s. 14-16.
- Delin, A.** 2013a: Blå, rosa och vit ängsvädd. *VÄX* 1/2013, s. 36-38.
- Delin, A.** 2013b: Äkta johannesört, backdunört och hedskål i torrbacke i Norränge, Arbrå. *VÄX* 2/2013, s. 9-13.
- Delin, A.** 2013c: Varför och för vem skrivs Hälsinglands kärlväxtflora och hur utformas den? *VÄX* 2/2013, s. 15-17.
- Delin, A.** 2013d: Spana efter brunklöver *Trifolium spadiceum* i sommar. *VÄX* 2/2013, s. 23-24.
- Delin, A.** 2013e: Sötgräs på markberett hygge och på jätteblock i mogen skog. *VÄX* 3/2013, s. 3-5.
- Delin, A.** 2013f: Sjöhjortron *Nostoc zetterstedtii* i Hölesjön, Rengsjö. *VÄX* 3/2013, s. 16-18.
- Delin, A.** 2013g: Vegetation i och vid Ljusnan mellan Tvättnäs i Hanebo och Djupasjön i Segersta. *VÄX* 3/2013, s. 21-29. (Strand- och vattenmiljöer, jämförda med Storsjön i Långbo och Hölesjön i Rengsjö).
- Delin, A.** 2013h: Ny lokal för finnstarr funnen i Hassela, Hälsingland. *VÄX* 3/2013, s. 30-33.
- Delin, A.** 2013i: Hanhumle i Almtäkten, Hamnäs i Skog. *VÄX* 3/2013, s. 38-39. (*Humulus lupulus*. Diskussion om spontan eller odlad).
- Delin, A.** 2013j: Hybriden granbräken x skogsbräken vid Ljusnan i Hanebo. *VÄX* 3/2013, s. 40-42.
- Delin, A.** 2013k: Bränning gynnar backruta – Referat. *VÄX* 3/2013, s. 43.
- Delin, A.** 2014a: Johan Alfred Wiström. En glimt av naturforskningens villkor i Hudiksvall under slutet av 1800-talet. *VÄX* 1/2014, s. 3-8.
- Delin, A.** 2014b: Pilblad *Sagittaria* i Hälsingland. *VÄX* 1/2014, s. 23-26.
- Delin, A.** 2014c: Florainventering i Hassela 1987. *VÄX* 1/2014, s. 27. (Förord till följande).
- Delin, A.** 2014d: Beskrivning av vegetation. *VÄX* 2/2014, s. 13-21.
- Delin, A. & Wannberg, Björn** 2014: Slätterblomma i Hälsingland. *VÄX* 2/2014, s. 32-34.
- Delin, A.** 2014e: Tacka luftvävnaden för att du kan gå på gungfly. *VÄX* 2/2014, s. 40-42. (Luftvävnad finns i de flesta myrväxter och många vattenväxter för att transportera syre till rötterna. Färgfoto av gungflyholmar).
- Delin, A.** 2014f: Branden i gammal tallnaturskog vid Lockjärv, Bjuråker, den 7 aug. 2014. *VÄX* 3/2014, s. 3-6.
- Delin, A. & Wannberg, Björn** 2014b: Botanistbesök på Jättholmarna i Jättendal. *VÄX* 3/2014, s. 11-14.
- Delin, A.** 2014g: Extrem formvariation inom en art – Revsmörblomma. *VÄX* 3/2014, s. 20-21.
- Delin, A.** 2014f: Kungsberget bjuder alltid på något nytt. *VÄX* 3/2014, s. 25-26. (Positiv utveckling i branten, ingår i ett 2011 bildat naturreservat.)
- Delin, A.** 2014g: Dammen vid Hemstanäs, Skog, med amfibiska kärlväxter och mossor. *VÄX* 3/2014, s. 34-39. (F.d. damm till litet kraftverk, med stor vattennivå variation. Nålsäv och svalting dominerar. Små mängder av gaffelmossa, strandbronia och sågdagmossa.).
- Delin, A.** 1991, nytryck 2015: Invasionen i Skrälldalen 1850 – 1870. Kulturpåverkan i vildmarken, tolkad i dagens vegetation. *VÄX* 2/2015, s. 10-17. (tidigare publicerad i *VÄX* 1/1991.).

- Delin, A.** 2015a: Hybriden gråstarr x norskstarr i Enånger. *VÄX 1/2015*, s. 31-34..
- Delin, A. & Wannberg, Björn** 2015: Ögonpyrola – årets växt 2015. *VÄX 1/2015*, s. 41-42.
(Något om artens ekologi. Foton av planta och av frukter i olika stadier).
- Delin, A.** 2015b: Naturens egna idéer – om handnycklar *Dactylorhiza*. *VÄX 2/2015*, s. 3-7.
- Delin, A.; Engvall, Karin & Westlund, Kent** 2015: Marken på Stugubacken minns gamla tiders jordbruk. *VÄX 2/2015*, s. 12-22. (Uppföljning av restaurering av åker- och ängsmark genom avverkning av gran 1998.)
- Delin, A.; Larsson, Arnold & Wannberg, Björn** 2015: Hälsinglands kärlväxtflora – snart färdigt manus. *VÄX 2/2015*, s. 23-24. (Lägesrapport).
- Delin, A.** 2015c: Kavedunsgåtor. *VÄX 2/2015*, s. 29-32.
- Delin, A.** 2015d: Forskningsresan i Naturvårdens utmarker 2015. *VÄX 3/2015*, s. 3-6.
(Avverkningsanmälda skogar i västra Härjedalen)
- Delin, A.** 2015e: De vilda blommornas dag på Högbo bruk i Sandviken 14 juni 2015. *VÄX 3/2015*, s. 16-18.
- Delin, A.** 2015f: En hypotes om åkerogräs på havsstrand. *VÄX 3/2015*, s.22-24.
- Delin, A.** 2015g: Botanik på 1800-talet – avspeglad i brev från C.J. Hartman. *VÄX 3/2015*, s.34-37. (Hartmans brevväxling med Elias Fries om sin flora.).
- Delin, A.** 2016a: Min väg till botaniken och dess plats i mitt liv. *VÄX 1/2016*, s. 3-12.
- Delin, A.** 2016b: Lopplummer. *VÄX 1/2016*, s. 18-23.
- Delin, A.** 2016c: Galen i humlor – recension. *VÄX 1/2016*, s. 24-25.
- Delin, A.** 2016d: Ängshaverrotens beroende av järnvägar i Hälsingland. *VÄX 2/2016*, s. 19-22.
- Delin, A.** 2016e: Två länge följda kolonier av kyrkogårdslav *Pleurosticta acetabulum* i Gästrikland och Hälsingland. *VÄX 2/2016*, s. 32-34.
- Delin, A.** 2016f: Nya erfarenheter från Kyrkbyttjärn i Hanebo. *VÄX 3/2016*, s. 7-11
(Slokstarr. Foton på hornsärv, vattenbläddra och trubbnate).
- Delin, A.** 2016g: Bo Mossberg – en bildbiografi. Recension. *VÄX 3/2016*, s. 38-39.

Övriga skrifter

- Delin, A.** 1979. Fynd och återfynd av *Cinna latifolia*, sötgräs, i Hälsingland. *Svensk. Bot. Tidskr.* 73: 326.
- Delin, A.** 1981. Gävleborgs botaniska förening har bildats. *Svensk. Bot. Tidskr.* 75: 281.
- Delin, A.** 1982. *Sagina saginoides*, stennarv, funnen i Hälsingland. *Svensk. Bot. Tidskr.* 76: 90.
- Delin, A.** 1984. Gävleborgs botaniska sällskaps sommarmöte i Söderhamn. *Svensk. Bot. Tidskr.* 78:145.
- Delin, A.** 1992: Kärlväxter i taigan i Hälsingland - deras anpassningar till kontinuitet eller störning. *Svensk. Bot. Tidskr.* 86: 147
- Delin, A.** 2007. Finnstarr *Carex atherodes*. *Svensk. Bot. Tidskr.* 101: 103.
- Froster, A. & Delin, A.** 2009: Ensjölokarna - jätteträdens skog. Länsstyrelsen Gävleborg.
- Delin, A.** 2013. Kattfoten i Hälsingland. *Svensk. Bot. Tidskr.* 107: 118.
- Delin, A.** 2013. Ryl – gynnad eller missgynnad av brand? *Svensk. Bot. Tidskr.* 107: 252.
- Delin, A.** 2015: Kan sötgräs överleva en kalavverkning? Erfarenheter under 30 år på sötgräsens svenska primärlokal. *Svensk. Bot. Tidskr.* 109: 18.
- Delin, A.** 2017: Folket vill ha skogen kvar. Skogslandskap farväl s 198-203. Naturskyddsföreningen Dalarna.

Innehåll

3 Till minne av Anders Delin
<i>Jens Hansen</i>	18 På forskningsresa med legender
<i>Andreas Öster</i>
4 Varför blev myskmåra VÄX logga?
<i>Jens Hansen</i>	19 Bollnäsutställningen om
Hälsinglands Flora
<i>Berit Berglund</i>
5 Tal av Thomas Tidholm vid
Hylströmmen
Anders, Anders, var är du nu?
<i>Thomas Tidholm</i>	24 Miljörörelsen behövs!
<i>Per-Olof Erickson</i>
8 Hälsinglands kärlväxtflora – att
fullfölja Anders Delins livsverk.
<i>Björn Wannberg, Arnold Larsson</i>	25 Register över publicerade artiklar av
Anders Delin 1983-2016
<i>Ulf Swahn och Peter Ståhl</i>
13 Han förevigar den hälsingska floran
<i>Lovisa Hassner</i>	
17 Gråe Jägarn och kampen mot
Den stora Landsdraken
<i>Jens Hansen</i>	

Anders Delin. Foto: Birgitta Wannberg